

WĘDRÓWKA
KU MĄDROŚCI

ANNA
KUZIOMKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii dla III etapu edukacyjnego. Poziom podstawowy

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Strona redakcyjna

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Jadwiga Iwanowska
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji

Główne dyscypliny filozoficzne.

Klasa/czas trwania lekcji

klasa I, 45 minut

Cele

Uczeń:

- wymienia podstawowe dyscypliny filozofii,
- identyfikuje główne problemy występujące w obrębie dyscyplin filozoficznych,
- definiuje pojęcia: metafizyka (ontologia), epistemologia, etyka, estetyka, filozofia przyrody, antropologia filozoficzna, teologia filozoficzna, filozofia polityki, logika,
- łączy pytania filozoficzne z odpowiednimi dyscyplinami,
- aktywnie i uważnie słucha dłuższego wywodu,
- sporządza notatkę z wykładu.

Metody/Techniki/Formy pracy: wykład aktywny, prezentacja PowerPoint (wcześniej przygotowana przez nauczyciela lub w oparciu o materiały dostępne na portalach edukacyjnych), praca indywidualna, praca w grupach.

Środki dydaktyczne: sala z tablicą multimedialną do prezentacji, koperty w 4 kolorach z poleceniami, czyste kartki papieru, tablica sucho ścierna magnetyczna lub duże arkusze papieru umieszczone na tablicy zwykłej, odpowiednio: kolorowe flamastry, magnesy lub klej.

Opis przebiegu lekcji

1. Faza wprowadzająca: Nauczyciel przedstawia uczniom tok i cel lekcji, wyjaśnia na czym będą polegały zadania. Wspólnie ustalają kryteria sukcesu.
2. Faza realizacyjna: Nauczyciel dzieli uczniów na 4-6 grup. Każda z grup otrzymuje 4 kolorowe koperty. Następnie nauczyciel rozpoczyna wykład połączony z prezentacją multimedialną na temat głównych dyscyplin filozoficznych. W trakcie wykładu uczniowie sporządzają notatki tradycyjne lub w formie mapy myśli. Po zakończonym wykładzie uczniowie otwierają pierwszą z otrzymanych kopert (w jednym dla wszystkich grup kolorze), w których znajduje się polecenie do wykonania: „Przyporządkuj pytanie do odpowiedniej dziedziny filozoficznej”, oraz kartki z wydrukowanymi pytaniami filozoficznymi odpowiadającymi poszczególnym dyscyplinom. W każdej kopercie znajduje się zestaw pytań dotyczących innej dyscypliny. (Przykładowe pytania: *Jakie byty istnieją w świecie? Co było na początku? Ile jest rodzajów bytów? Czy istnieje Bóg? Dlaczego istnieje raczej coś niż nic? Czy świat jest poznawalny? Czym jest prawda? Czym jest szczęście? itd.*)

Uczniowie w grupach ustalają odpowiedzi, a następnie kolejno je prezentują pozostałym zespołom. Członkowie zespołów oceniają czy pytania zostały poprawnie przyporządkowane, a jeżeli tak, jeden z przedstawicieli grupy umieszcza na je na tablicy odpowiednio do dyscypliny. Kiedy wszystkie pytania zostaną przyporządkowane, uczniowie otwierają kolejną kopertę, w której znajduje się następne polecenie: „Jak nazwiesz opisane poniżej dyscypliny filozoficzne?” oraz kartka z 10 definicjami różnych dyscyplin. (Przykładowa definicja: „... *nauka o wartościach, ich pochodzeniu, hierarchii, sposobie istnienia, sposobie poznawalności*”). Definicje w kopertach są takie same dla wszystkich. Uczniowie pracują w zespołach, a następnie sprawdzają poprawność swoich odpowiedzi, kolejno je prezentując. Nauczyciel czuwa nad atmosferą pracy, włącza się tylko w razie konieczności, a w razie błędów zachęca ponownego zweryfikowania swoich odpowiedzi. Kiedy wszystkie odpowiedzi zostaną prawidłowo zapisane, uczniowie przechodzą do otwarcia kolejnej koperty zawierającej polecenie: „*Do jakiego działu zaliczyłbyś poniższy cytat/fragment dzieła filozoficznego?*”. Uczniowie czytają załączone do zadania teksty. W grupach dyskutują i zapisują odpowiedzi, które następnie prezentują pozostałym zespołom. (Przykładowy cytat: „*Należy to powiedzieć i pomyśleć, że tylko to, co jest, istnieje: może bowiem istnieć; a to, co nie jest – nie może.*” Parmenides). Wyjaśniają wątpliwości i korygują ewentualne błędy.

3. Faza podsumowująca. Nauczyciel podaje prawidłowe odpowiedzi do wszystkich zadań. Ocenia pracę zespołów.
4. Praca domowa: Ostatnia koperta zawiera polecenie do samodzielnego wykonania w domu: „*Zapisz jedno pytanie, które wyraża nurtujący Cię problem. Spróbuj określić dziedzinę filozoficzną, której dotyczy.*”

Komentarz metodyczny

Jeżeli w klasie są uczniowie z SPE, należy zwrócić uwagę podczas tworzenia zespołów na sposób dobierania się uczniów i wsparcie dzieci o niższym potencjale edukacyjnym. Istotne jest zapewnienie każdemu z uczniów szansy na swobodne budowanie wypowiedzi, dostosowanie otoczenia, wykluczenie czynnika rozprasającego oraz likwidowanie barier i uprzedzeń. Uczniowie zdolni wśród pytań otrzymają dodatkowe, trudniejsze zadania, np. gdy będą wybierać dyscypliny. Pośród pytań znajdą się też takie, które należą do filozoficznych: z obszaru nauk szczegółowych czy potoczne.